



نحوه ثبت بازرسی در سامانه جامع مدیریت بازرسی

ویژه بهورز با تاکید بر
دستورالعمل آیین نامه اجرایی
ماده ۱۳ قانون مواد خوردنی
و آشامیدنی، بهداشتی

[قسمت اول]

مقدمه

کنترل عوامل محیطی در ارتقای سلامت انسان نقش اساسی و کلیدی دارد و آلاینده‌های محیط که از تنوع، گستردگی و پیچیدگی خاصی برخوردارند می‌توانند هر سه بعد جسمی، روانی و اجتماعی سلامت انسان را با خطر مواجه سازند. امروزه بیشتر این آلاینده‌ها زائیده فعالیت‌های روزمره یا فعالیت‌های ویژه انسان‌ها نظیر علوم، فنون، صنایع و ارتقای سطح فناوری هستند که در روند تولید آن‌ها گاه علم و اراده انسان به شکل عمده دخالت داشته و گاهی نیز ناشی از عدم آگاهی و اطلاع از پیامدهای نو هستند. حفظ و صیانت از محیط مستلزم انضباط و رعایت نظم اجتماعی است و ضمانت اجرایی آن نیز وجود قوانین و آیین نامه‌های قوی و محکمی است که اجرای آن‌ها می‌تواند آثار سوء و زیانبار آلودگی‌های محیطی را به حداقل ممکن برساند.

حمید جهاندخت مرعشی

کارشناس بهداشت محیط معاونت
بهداشت دانشگاه علوم پزشکی مشهد



فاطمه شفیعی

کارشناس بهداشت محیط معاونت
بهداشت دانشگاه علوم پزشکی مشهد



اهداف آموزشی

امید است خوانندگان محترم پس از مطالعه:

- تغییرات دستورالعمل آیین نامه اجرایی ماده ۱۳ را توضیح دهند.
- نحوه تکمیل فرم‌های ثبت بازرسی در سامانه جامع مدیریت بازرسی را توضیح دهند.

در کشور ما قوانین و آیین نامه‌های متعددی در زمینه آب، هوا، فاضلاب، مواد غذایی، اماکن و موارد تخلف زیست محیطی وجود دارد که اغلب آن‌ها با بهداشت محیط مرتبط هستند. اما تعداد معدودی از آن‌ها به عنوان پشتیبان اصلی پیشبرد اهداف بهداشت محیط هستند که یکی از مهم‌ترین آن‌ها قانون مواد خوردنی، آرایشی و بهداشتی و آیین نامه اجرایی آن است.

قانون مواد خوردنی، آشامیدنی و آرایشی و بهداشتی مصوب تیر ماه ۱۳۴۶ مشتمل بر ۱۸ ماده است که ماده ۱۳ آن نحوه کنترل و برخورد با متخلفان مراکز تهیه، توزیع، نگهداری، فروش و حمل و نقل مواد خوردنی، آشامیدنی، آرایشی و بهداشتی و اماکن عمومی را مشخص می‌سازد.

قانون اصلاح ماده ۱۳ قانون مواد خوردنی، آشامیدنی و آرایشی و بهداشتی مصوب ۱۳/۹/۱۳۷۹ مجلس محترم شورای اسلامی:

نظر به اینکه ماده ۱۳ سابق و آیین نامه اجرایی آن از یک سو جوابگوی نیازهای جامعه از لحاظ مسایل و استانداردهای بهسازی محیط، ابزار کار، آموزش و بهداشت فردی دست‌اندرکاران و شاغلان در کارگاه‌ها و کارخانجات و محل‌های تولید و توزیع و عرضه و مصرف مواد غذایی و همچنین اماکن عمومی نبود و از سوی دیگر میزان جرایم تعیین شده برای متخلفان در آن زمان در مقایسه با جرایم و تخلفات مشابه در سال‌های اخیر بسیار کم و ناچیز بود با هدف رفع نارسایی‌های مذکور و تقویت بنیه قانونی عوامل و واحدهای نظارتی در سال ۱۳۷۷

پیش نویس اصلاحیه ماده ۱۳ تدوین و در آذر ماه ۱۳۷۹ تحت عنوان قانون اصلاح ماده ۱۳ قانون مواد خوردنی، آشامیدنی، آرایشی و بهداشتی از تصویب مجلس شورای اسلامی و شورای نگهبان گذشت و به وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی ابلاغ شد و به دنبال آن آیین نامه اجرایی ماده مذکور با حدود ۲۰۰ ماده و بند و تبصره به تصویب مقام وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی رسید و به دانشگاه‌ها/دانشکده‌های علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی سراسر کشور جهت اجرا ابلاغ شد.

پس از آن در سال ۱۳۹۱ آیین نامه اجرایی با توجه به نیاز مبرم توسط مرکز سلامت محیط و کار بازنگری و

اصلاحات بسیار خوبی انجام شد که با امضای وزیر بهداشت ابلاغ شد.

این آیین نامه مشتمل بر ۴ فصل، ۴۵ ماده، ۷ تبصره و ۳۲ بند برای اجرا، ابلاغ می‌شود.

رعایت مفاد چک لیست‌های اختصاصی، راهنماها و دستورالعمل‌های این آیین نامه توسط همه دستگاه‌های اجرایی، سازمان‌های دولتی، خصوصی، مردمی، مالکین، مدیران و متصدیان مراکز و اماکن مشمول این آیین نامه الزامی است.

معاونت بهداشت وزارت مکلف است چک لیست‌های اختصاصی، راهنماها و دستورالعمل‌های مربوط را در چارچوب این آیین نامه تهیه و ابلاغ نموده و در صورت لزوم هر ۳ سال یکبار بازنگری کند.

با ابلاغ این آیین نامه، چک لیست‌های اختصاصی، راهنماها و دستورالعمل‌های مربوط به آن، آیین نامه اجرایی تبصره ۳ ماده ۱۳ قانون اصلاح مواد خوردنی، آشامیدنی، آرایشی و بهداشتی مصوب ۱۳۸۰/۸/۶ لغو می‌شود.





سالم و با کیفیت به دست مصرف کنندگان برسد.

۱۸. **بهداشت ساختمان:** ویژگی‌های کمی و کیفی که تحت آن شرایط، نیازهای جسمی و روحی ساکنین در آن تأمین شده و نیز از بروز و انتقال بیماری‌های واگیر و غیرواگیر، ایجاد سوانح و حوادث ناگوار، جلوگیری شود.

۱۹. **بهداشت ابزار و تجهیزات:** استفاده از ابزار و تجهیزات سالم و بهداشتی است.

۲۰. **موارد بحرانی:** مواردی است که عدم رعایت آن به طور مستقیم موجب به خطر افتادن سلامت انسان شود.

۲۱. **موارد غیر بحرانی:** مواردی است که عدم رعایت آن به طور غیر مستقیم بر سلامت انسان اثر دارد.

۲۲. **خودکنترلی بهداشتی:** کنترل و پایش مداوم مالک، مدیر یا متصدی مراکز و اماکن عمومی و یا ارائه‌دهنده خدمات در زمینه کنترل موارد بحرانی و غیربحرانی و انطباق شرایط بهداشتی واحد خود با قوانین و مقررات بهداشتی است.

۲۳. **خوداظهاری بهداشتی:** اظهار مالک، مدیر یا متصدی مراکز و اماکن عمومی یا ارائه‌دهنده خدمات در فواصل بازرسی بهداشتی مبنی بر انطباق محل، کالا و خدمات ارائه شده با قوانین و مقررات بهداشتی است که از طریق تهیه و تنظیم اظهار نامه و ارائه آن به مسؤول بهداشت محل صورت می‌گیرد.

ب. کلیات

ماده ۲- بازرسی در اجرای وظایف این آیین نامه پس از طی دوره آموزشی مورد نظر قوه قضاییه به عنوان ضابط قضایی (ضابط خاص) تلقی و هر گونه تعرض به آن‌ها به خاطر انجام وظیفه مشمول قوانین و مقررات مربوط خواهد بود.

ماده ۹- مؤسسات ارائه خدمات بهداشت محیط حق انتشار آگهی تبلیغاتی که موجب گمراهی و فریب مردم شود و درج عناوین مجعول و خلاف واقع بر روی تابلو، سربرگ موسسه و یا طرق دیگر را ندارند و در صورت مشاهده وزارت مکلف است نسبت به معرفی متخلف به مراجع قضایی اقدام کند.

ماده ۱۰- کلیه رسانه‌های گروهی برای درج آگهی‌های مرتبط با خدمات بهداشت محیط باید از وزارت مجوز دریافت کنند.

مراکز و اماکن مشمول این آیین نامه که دارای حداقل یک مورد نقص بحرانی بوده و طی انجام بازرسی در محل قابل رفع نیست، تا رفع کامل نواقص قسمت مربوطه به مدت ۴۸ ساعت بطور موقت تعطیل خواهند شد.

فصل اول: تعاریف و کلیات

در قسمت تعاریف تغییراتی به وجود آمده که بعضی از موارد با ذکر ماده مربوط به آیین نامه به شرح ذیل است:

الف. تعاریف

۳. **بازرس:** فردی است که با دریافت کارت بازرسی از وزارت، به عنوان بازرس بهداشت شناخته می‌شود و به عنوان ضابط قضایی (ضابط خاص) جهت کنترل و نظارت‌های حوزه موضوع این آیین نامه فعالیت می‌کند.

۱۷. **بهداشت مواد غذایی:** عبارتست از رعایت کلیه موازین بهداشتی در تمامی مراحل تولید، فرآیند، نگهداری، حمل و نقل و عرضه می‌باشد تا ماده غذایی

ماده ۲۶ - مراکز و اماکن مشمول این آیین نامه که دارای حداقل یک مورد نقص بحرانی بوده و طی انجام بازرسی در محل قابل رفع نیست، تا رفع کامل نواقص، قسمت مربوطه به مدت ۴۸ ساعت بطور موقت تعطیل خواهند شد.

ماده ۲۷ - در صورتی که نواقص بحرانی ظرف مدت ۴۸ ساعت برطرف نشود، مکان مذکور تا رفع کامل نواقص تعطیل خواهد شد و پس از برطرف شدن نواقص و تایید مسؤول بهداشت محل از واحد مربوطه رفع تعطیل و فک

ماده ۱۲ - وزارت حداکثر یک سال پس از تصویب این آیین نامه ترتیبی اتخاذ خواهد کرد تا حداقل سالی یکبار نتیجه سه بازرسی آخر انجام شده از مراکز و اماکن مشمول این آیین نامه را به نحو مقتضی برای اطلاع عموم مردم و انجام رتبه بندی بهداشتی از طرق مختلف منتشر کنند.

تبصره: نحوه اطلاع رسانی، رتبه بندی بهداشتی و اعلام آخرین وضعیت بهداشتی را معاونت بهداشت وزارت تعیین می کند.

فصل دوم: شمول آیین نامه

ماده ۱۷ - کلیه خدمات و عوامل محیطی، بهداشت فردی، بهداشت ساختمان و ابزار و تجهیزات کلیه مراکز و اماکن مشمول این آیین نامه موضوع بندهای (۱۱) و (۱۲) ماده یک و همچنین بهداشت مواد خوردنی، آشامیدنی، آرایشی و بهداشتی بعد از تولید تا مصرف که بازرسی مکلف به بازرسی به منظور کنترل تاثیرات سوان هستند، مشمول این آیین نامه خواهند بود.

ماده ۱۸ - نظارت و کنترل اماکن دامی و صنایع وابسته به دام از نظر بهداشت فرآورده، ساختمان و تجهیزات بر عهده سازمان دامپزشکی کشور است، وزارت موظف است ضوابط و مقررات عمومی بهداشت ساختمان و تجهیزات را جهت اعمال در چک لیست های مربوط به سازمان دامپزشکی کشور اعلام کند.

ماده ۱۹ - وزارت موظف است بر رعایت بهداشت فردی و سایر موارد بهداشت محیطی جز موارد مندرج در ماده ۱۸ در اماکن دامی و صنایع وابسته به آن نظارت کند.

فصل سوم: وظایف

ماده ۲۴ - مالکین، مدیران و متصدیان اماکن و مراکز مشمول این آیین نامه موظفند از خدمات دانش آموختگان بهداشت محیط به منظور خود کنترلی بهداشتی در محل کار خود به ترتیبی که توسط معاونت بهداشت وزارت با همکاری دستگاه های ذیربط از جمله شورای اصناف کشور، وزارت ورزش و جوانان، وزارت جهاد کشاورزی، سازمان دام پزشکی کشور، وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی، وزارت آموزش و پرورش و وزارت صنعت، معدن و تجارت مشخص خواهد شد، استفاده کنند.

بازرسین در اجرای وظایف این آیین نامه پس از طی دوره آموزشی مورد نظر قوه قضاییه به عنوان ضابط قضایی (ضابط خاص) تلقی و هر گونه تعرض به آن ها به خاطر انجام وظیفه مشمول قوانین و مقررات مربوط خواهد بود.



بهداشت محل به مراجع قضایی جهت بررسی و اقدام مقتضی ارسال خواهد شد.

فصل چهارم: پروانه و صلاحیت بهداشتی

ماده ۴۱ - اشخاص حقیقی و حقوقی متقاضی فعالیت در زمینه خدمات بهداشت محیط نظیر مشاوره بهداشت محیط، فعالیت‌های مرتبط با خودکنترلی و خوداظهاری بهداشتی، بی‌خطر سازی و مدیریت پسماند و آموزشگاه بهداشت اصناف، اعم از بخش دولتی، خصوصی و یا تعاونی باید از وزارت پروانه فعالیت بگیرند.

تبصره ۱ - فعالیت شرکت‌ها و موسسات ارایه دهنده خدمات فوق باید زیر نظر فرد یا افراد واجد شرایط به عنوان مسؤل فنی انجام شود.

تبصره ۲ - شرایط و نحوه صدور پروانه فعالیت و مسؤل فنی طبق ضوابطی است که معاونت بهداشت وزارت اعلام خواهد کرد.

ماده ۴۴ - کیوسک‌ها و واحدهای سیار و ثابت عرضه کننده مواد غذایی باید پروانه بهداشتی از وزارت دریافت کنند.

تبصره: شرایط و نحوه صدور پروانه‌های بهداشتی کیوسک‌ها و واحدهای سیار و ثابت طبق ضوابطی است که توسط معاونت بهداشت وزارت اعلام می‌شود.

ماده ۴۵ - شوراهای اسلامی شهر، روستا و شهرداری‌ها موظفند قبل از راه اندازی بازارهای هفتگی و فصلی از وزارت صلاحیت بهداشتی دریافت کنند.

با توجه به تغییرات آیین نامه اجرایی و برخی فرآیندهای اجرایی در بخش‌های بعدی این مطلب همکاران محترم بهورز با نحوه ثبت و تایید بازرسی‌های بهداشت محیط در سامانه جامع مدیریت بازرسی مرکز سلامت محیط و کار بیشتر آشنا خواهند شد.



مهر و موم خواهد شد. مسؤل بهداشت محل به منظور رفع نواقص بهداشتی با اخذ تعهد نامه محضری از مالک، مدیر یا متصدی اجازه فک پلمب موقت را به منظور انجام اقدامات اصلاحی صادر می‌کند.

ماده ۲۸ - در رابطه با نواقص غیر بحرانی در صورتی که این نواقص حداکثر تا ۶۰ روز برطرف نشود، مکان مذکور تا رفع کامل نواقص تعطیل خواهد شد.

ماده ۳۱ - بازرسان در صورت مشاهده مواد تاریخ مصرف گذشته مشمول این آیین نامه، فاقد مجوزهای لازم از وزارت (مواد خوردنی، آشامیدنی، آرایشی و بهداشتی مشمول مجوز) و فاسد، مجاز خواهند بود ضمن معرفی متخلف به مراجع قضایی مواد مذکور را توقیف و جمع آوری کرده و در صورتی که مواد توقیف و جمع آوری شده دارای ارزش حداکثر تا پنج میلیون ریال باشند مطابق نظر کارشناسی راساً با تهیه صورت مجلس و با رضایت صاحب کالا معدوم کنند و یا با رعایت اصول بهداشتی برای مصارف دامی با مجوز سازمان دامپزشکی کشور و موارد مصارف غیر مستقیم انسانی با مجوز ارگان‌های ذی صلاح ارجاع دهند و در صورت عدم رضایت صاحب کالا و یا ارزش بیش از پنج میلیون ریال، پرونده متخلف منضم به کلیه مستندات توسط مسؤل

منابع

* وب سایت مرکز سلامت محیط و کار بخش قوانین و مقررات
* <http://markazsalamat.behdasht.gov.ir>

به این موضوع امتیاز دهید (۱۰۰ تا ۱۰۱۶). کد موضوع ۱۰۱۲۱۶. پیامک ۳۰۰۰۷۲۷۳۱۰۰۱. نحوه امتیازدهی: امتیاز - شماره مقاله. مثال: اگر امتیاز شما ۸۰ باشد (۸۰-۱۰۱۲۱۶)